

RUMELİ AĞIZLARI TARİHİNİN İKİ KAYNAĞI ÜZERİNE

G. HAZAI

Türk ağızları tarihine ait araştırmaların kaynaklarındaki eksiklikler bilinmektedir. Ses tarihi bakımından değerlendirilmesi kolay olmıyan ve daima edebî dil seviyesini aksettiren Arap harfleriyle yazılı anıtlarda ağızlarla ilgili verilere nadiren rastlanmaktadır. Verilerin belirli bir yere bağlanması da kolay olmamaktadır. Bu çalışmalarda ilk başta transkripsiyon anıtlarından yardım beklenebilir. Fakat maalesef bunların da sayısı pek mahdut olup belirli bir yere isabetle bağlanması ise gene kolay bir ödev değildir¹.

Türk dilinin daha önceki yüzyıllarda yazılmış lûgatlerinin diyalektoloji bakımından işlenmesi, ağızlar tarihi hakkındaki bilgilerimizi muhtemelen önemli derecede artırabilir. Bu eserlerden toplanacak materyelin belirli bölgelere bağlanması da kolay olmamakla beraber, bazı kelimelerin tarihçesi, ağız ve genel konuşma dilinin yayılması, bunların birbirleriyle bağları hakkında gene de birçok faydalı veriler elde edilebilir.

Bu çalışmalarda Türk lûgat literatürünün taşraya ait eserlerine şüphesiz daha büyük bir rol düşmektedir. Çünkü bu eserlerde genel konuşma dilinin düzeltme tesiri daha az kendini göstermekte, yani bunların materyeli ağızların özelliklerini daha sadık bir şekilde yansıtmaktadır. Bu bakımdan mevcut literatürün daha da artmasını ümit edebiliriz, çünkü böyle lûgatlerin muhtemelen yazma şeklinde muhafaza edilen nüshaları da mevcut olabilir².

¹ Ağızlar tarihi bakımından komşu dillerde muhafaza edilmiş olan Türkçeden gelme kelimelerin sistematik bir şekilde incelenmesinden de birçok şey beklenebilir. Böyle bir denememiz için bk. G. Hazai, Rumeli ağızlarının tarihi üzerine. In: TDAY Belleten 1960, 205-211.

² Türkçe lûgatler bibliyografyasını bk. Osmanlıcadan Türkçeye Söz Karşılıkları Tarama Dergisi, İstanbul 1934, 39-102; J. Deny, L'osmanli moderne et le Türk de Turquie. In: Fundamenta Philologiae Turcicae, Tomus Primus, Wiesbaden 1959, 182-239.

Birkaç yıl önce E. Rossi değerli bir Türkçe-Arnavutça lûgatçeden haber verdi ³. Son zamanlarda Bulgaristan'da hazırlanmış benzer özellikteki eserlere ilgililerin dikkatini çekmiştik ⁴. Bu yazımızda ise Makedonya bölgesinde hazırlanmış iki dil kılavuzunu tanıtmak istiyoruz ⁵.

Bu iki dil kılavuzunu hazırlayan D. M. Pulevski'dir. Birinci eser dört dilde (Türkçe, Yunanca, Sırpça-Makedonca, Arnavutça) yazılmış olup 1873-te Belgrad'da neşredilmiştir. İkincisi üç dilde yazılıp 1875-te aynı şekilde Belgrad'da çıkarılmıştır ⁶. Bu iki eser esasında birer konuşma kitabı olup paralel metinler yardımı ile, aynı anda adı geçen bütün dillere girişi sağlamak gayesini gütmektedir.

Bu iki dil kılavuzunun dili ve anlamı çok zor çıkarılabilen cümleleri yazarın Türk diline iyi hâkim olmadığını derhal göstermektedir. Diğer dillerdeki metinlerde de aynı eksiklikler hissedilmektedir. Fakat yazarın Türk edebî diline hâkim olmamayışı esere diyalektoloji araştırmaları bakımından tabîî müsbet bir rol kazandırmaktadır. Metinden görüldüğü gibi yazar Türk dilinin kendine özel bir Balkan koynesini, yani edebî dilin düzeltme tesirinin daha az görüldüğü, fakat aynı zamanda yabancı unsurların tesir ettiği dil tipini tanımakta idi.

Başka bir incelememizde Türkçeden gelme kelimelerin Balkan dillerine girişinin olağanüstü özel şartlar altında olması gerektiğine dikkati çekmiştik ⁷. Bu dillere geçen Türkçe kelimelerin naklinde iki ve çok dilli unsurlar, yani bunlar tarafından konuşulan Türk dili en önemli rolü oynamıştır. Tabîî bu dil tipi edebî dilden uzak bulunmaktaydı,

³ E. Rossi, Un inedito lessico rimato turco-albanese composto a Scutari en 1835. In: Rivista degli Studi Orientali 26 (1951), 114-123.

⁴ G. Hazai, Kiril harfleriyle yazılan Türk metinleri. In: VIII. Türk Dil Kurultayında okunan Bilimsel Bildiriler 1957. Ankara 1960, 83-86; G. Hazai, Monuments linguistiques osmanlis-tures en caractères cyrilliques dans les recueils de Bulgarie. In: Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae XI (1961), 221-233.

⁵ Rečnik ot četiri jezika. I. Srpsko-Allbanski. II. Arbanski-Arnautski. III. Turski. IV. Grčki. Skrojena i napisana ot Dorda M. Pulevski. Beograd 1873; Rečnik od tri jezika. S. Makedonski, Arbanski i Turski. Knjiga II. Napisao Dorda M. Pulevski. Beograd 1875.

⁶ İki eseri başka yazımızda da zikretmiştik: G. Hazai, Über den osmanisch-türkischen Abschnitt des dreisprachigen Sprachführers von Saloniki. In: Ural-altäische Jahrbücher XXXIII (1961) 66-72, bk. s. 71.

⁷ Yabancılar tarafından konuşulan Balkan Türk koynesi ve bunun Balkan dillerindeki Türk kelimelerinin naklindeki rolü hakkında bk. G. Hazai, Remarques sur les rapports des langues slaves des Balkans avec le turco-osmanli. In: Studia Slavica Academiae Scientiarum Hungaricae VII (1962), 97-138.

yapı materyelini mahallî ağızlardan almış olup kuruluşunda da bu dili konuşanların ana dillerinin özellikleri de önemli bir rol oynamıştı. Yani böylece Balkan halklarının ağızlarında özel bir koyne meydana geldi ve bunun kuruluşunda Bulgarlar, Sırlar, Makedonyahılar, Yunanlılar ve Arnavutların aynı derecede payı oldu⁸.

Balkan dillerindeki Türkçeden alınma kelimelerin naklinde rol oynayan koyne – temelinde – bugün artık geçmişe karışmıştır. Fakat bunun özelliklerini şu iki küçük örnek de açık olarak göstermektedir.

Bu yazımızda bu iki küçük metin parçasına dayanarak bazı verilerin değerlendirilmesine girişmiyeceğiz. Çünkü bu vazife ancak bütün materyelin işlenmesinden sonra ele alınabilir. Bu örnekler – yani dil kılavuzlarının önsözleri – bu eserler hakkında, bunların ağız özellikleri bakımından bir fikir vermektedir. Amacımız da zaten bu iki değerli dil tarihi kaynağına, araştırmacıları bekleyen bu âbidelere dikkati çekmektir.

METİNLER

İlk'isoyleşin :

I

Bilig: daa çog: lisani bu vakitillarda herk'e zi içun, muhtaç: dir:, k'erek:, e.e. imama, tujara, muderize, şeyreçiye ve herk'eze zana yetçi ollanduguna ve başkasına da cumlee ollub:, k'im: k'i yan: taraflara ve dabaşka, silselelar: ile var: karişmagi şehve, di var: ise, erk'ez k'endi amelerine juvap: versin:, fekat: gurbetçi ollanduguiçun: muhtaç: dir, zira ateş: kaikllar: demir: yollar: tel: yakllaşmışllardir: ep: yerin: uzakligini oyle yakynlig: i çun: muhtaç:, ollub iz: bylelim:, biz:, yaban: maalda g'idenlere, ve daaçok: lisani burda ollub: llardan:, zira buyuzuncu sene muhtaç: etmiş: şöyle bylelim: eger ep: dilise, azer:, azer:.

II

Sahi daa yenigdir: urenelim:, soyle işin:/etme, soylerik'en: fekat: ilyazim: bize çog: vakiti, ve da bizim:, ana soyleişimiz: doruturuncye edek: ya aniya ve başkallar: ama k'imseye lyazim: ollursa ve da arar:

⁸ Şüphesiz iki ve çok dilliliğin konkre şartlarını incelemek, Balkanlıların konuştuğu Türkçenin fonetik, morfolojik özelliklerini tesbit etmek bugün de olağanüstü faydalı olabilir.

bu takim: k'itab: bukuruşuna nasill: kurulşum: butemel: sozlerle, eder çok: yardım: bullajak: zira vakiollur: da adama azer: biler:, soylemeye g'ene çok: duzullur: nasill: k'im: k'i hoca efendiye g'iden ollur: da ve daa g'enişliginde taktim: edeceg: bundan ik'inci k'itabu duzdurduguum:edeg bundan: eksikligi veda daa g'enişligin: em: niyeti.

Şimdi kullug: ediniz: bununle ve da yanliş: ise da bazi yerde, g'eniş: taktimi,nde veda, nefer: faturiya kurulmiş: ilk'ine,so zllariyle, diiştireceim:, ik'inci k'itabda ve da dollduracam: gene uçuncu k'tabimda epi topuna duzgun: yazdiracam:.

Muhabet

Beel'emeg daaçok l'isani, k'imuhtaçiola, herk'ez, erife, en yukseg anl. taa dahi en alçak sraya, k'i yan diyara g'iden, şindik'i, zemana, bunu soil'emimim, daa il'k k'i tabimde.

Gaire soil'emişim k'i l'azim çok zaman taa val'ide l'isanimizi, tastik edel'im, beil'eyel'im, vedusdural'im, şu merkumu muhtaçiola edelim, zira oylece saglam fik'ir isteyor, k'i oldem dahi, başka l'isanil'er, ihtizaya g'ore urenel'im.

Uçuncu, demişim k'i, er nakadar birinci k'itabda, eksig veyanlış ise, buik'incide, bitun kusurl'eri, dolduraim, ve meremed dahi, edelim, il'a bir erif açan, azi ikrar bir kesneye, veren k'i muhtaçiola onu bitersn, il'a ben munasib bulmuşum k'i, buik'ici k'itabu, boil'e yazaim k'i cuvab azi ikrarima suriyedt de

Şu ol sebebe s. makedoniyenin l'isaniyede yazdirmişim, çunki bu diyara, anlaşılmas bugarçel'isanisi zira bul'isaninin, k'endi ehal'isi ismi var, an lan miyakçes, k'i pak' mu habed demek, bul'isani suriyedtde, ve eik'el'yn k'tablari, dahi, tercume edmişl'er, urumçesden, Kirilos, ve Metodiyos, bizim, kavma suriyedtde.

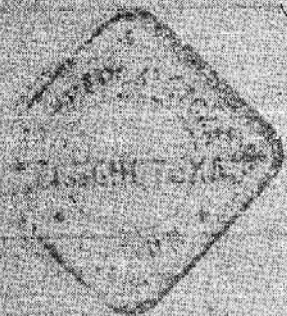
Tari umurversin Sultan abdul azis azamet, padişahl'igine, k'i vermiş onun namk'i irade, bitun kulara azamet padişahl'igden, k'i herk'es onun sais nda, l'isanil'er urenel'im, k'i bizim val'ide l'isanimizden ve gairel'er dahi.

Il'a buik'inciil'en kulanizin, şu ol sebebiçun; kurmuşum, boil'e ve çok nesnel'erden, muhabeti, azer azer var k'i şeirdçil'er dirsedme-gil'en, bunu suriyedtde, ve gaire l'isanil'er dahi, urenecekl'er, em k'indi val'ide l'isaniyi duzdururl'er.

Handwritten signature or mark

РЕЧНИКЪ.

ОТЪ ЧЕТИРИ ЈЕЗИКА.

- I. Српско-Албански.
- II. Арбански-Ариаутски.
- III. Турски.
- IV. Грчки.

ОБРОБЕВА И НАПИСАНА ОТЪ

БОРЪА М. ПУЛЪВСКИ,
АРХИТЕКТА

У САДНИЦНИКЪ ОКУЖРМЕ ДИГРАНСКО 1872. ГОДИНЕ.

БЕОГРАДЪ,
ШТАМПАРИЈА Н. СТЕФАНОВИЧА И ДРУЖИНЕ.
1873.

Турски.	Грчки.
ИЛЪКСОЈЛЕНШИИЪ.	ПРОЛОГИЈА.
I.	I.
<p>Билигъ даа чога лисани бу вакътыларда херхе виичун, мухтачъ диръ, берекъ, е.е. имама, тужара, мудеризе, шејрѣчије ве херхезе зана јетчи олдугуна ве башкасиа да цумлее оллубъ, њимъ њи јанъ тарафлара ве дабашка, силселедерије варъ каръшмаги шехве, ди варъ нее, ерхеа њенди амелерине жувапъ версинъ, фекатъ гурбетчи олдугунчунъ, мухтачъ диръ, зира агешъ кайкларъ демиръ јолларъ телъ, јаклашмишлардиръ епъ јеринъ уза клагини ојде јакјнаигъ и чунъ мухтачъ, оллубъ изъ бјлелимъ, бизъ, јабанъ маалда њиденлере, ве даачокъ лисани бурда оллубъларданъ. зира бујувунрусене мухтачъ етмишъ шојде бјлелимъ егеръ епъ двалисе, азеръ, азеръ.</p>	<p>Ксерима пѣјо пулесъ глосесъ, ету туго њер дијапаса енасъ, ије телиенсъ јету: њ.њ. папас, ејеревсъ, јету прематиѡтадесъ, дидаскалонъ, мадитисъ, њи дијату паса енаиъ техниковъ њи јету, аллосъ паса енаиъ, пѣјосъ ста вшена мерјан пигени њи меали возмосъ ехи омилима, анъ дели паса енаиъ студульјесту на аполлогиши плинъ, дијатисъ стратиѡтадесъ просипи ињи делисисъ плинъ, вапорја, шидеродромја, телеграфо, тошимасанъ олло алларгија гитусъ је еѡја шима хравимасъ на вшероми, тора имис порпадиѡтадесъ, њи пѣјопулесъ глосесъ, апутутесъ тѣни њи идо плинъ туго катопшти етосъ та њеревк еѡи на та вшероми, анъ денъ олло макаръ полиго.</p>

Турци

II.

Сахи даа јенигдирь урעה
лаиъ, сојлевшињетве, сој-
леривекъ, фекатъ мајезимъ
бисе чоғъ вакътъ, ве да би-
вимъ, аиа сојлевшињивъ
дорутурунцъ је едекъ јавни-
јеве башкаларъ аиа њим-
сеје ајавимъ одлурса ве да
араръ бутакъмъ њитабъ бу-
курушуна насълаъ куруа-
шумъ бутемелъ созериге,
едеръ чокъ јардъмъ була-
жакъ зира вакнодлуръ да а-
даиа аверъ билеръ, сој-
лемеје њене чоғъ дузулуръ
насълаъ њимъ њи хоца ефе-
ндије њиденъ олауръ да ве
два њенишлигинде тактимъ
едецегъ бунданъ и њинци
њитабу дузулдугуумъ едег
бунданъ ексивлиги ве да даа
њенишангиаъ емъ њијети.

Шивди куллуғъ едичивъ
бунуме, ве да јанлъшъ
нос да баавјерде, њенишъ
тактими, иде ве да, веферъ
фатурија куруамисъ, ил-
њине, соалдаръје, диншти-
реценшъ, и њинци њитабда
ве да дсладурацамъ њене
учунцу њитабимда епи то-
пуна дувгунъ јавдърацамъ.

Грчки

4

II.

Далтја најни пѣјо ефо-
лдо на њааоме, омази ма пра-
ктика, липоиъ хрѡанимаъ
пули, њерои њидивимасъ,
манату глоса оѡъ нату
виъјавоми аѡои њи аии,
њи аиъ иии делесисъ сту-
кај нерв из њиѡерени саиъ
туте дуривлајо, саиъ ту
идијо мборои метасихива
лаја Шулаа њерденмавите,
павиъ вриските, полиго ан-
тропосъ кшери омазати
павиъ епета пуан и њажите,
носъ пѣјо деан њи штеги
ту њири даскалзонъ мбори
анотуто њисти пѣјо фар-
дигно мивома, натуди кши,
и њѡја на граисуњи алату
ививлајо апутуто ту кондосъ
њи сту пѣјо фарди гиомиа.

Тора хивсиъ форевшете
медуте њи аиъ иии ете ото
потена сти фарди гиомија
њи аии, идосъ граѡито,
сту прото металлоја дату
јомису сту алату вивлино
павиъ сти трито вивлијонъ
око граматива дату граи су.

ђ. М. Пулѡвски, с. р.

Сърпски.	Арбански.
ПРЕДГОВОР.	ПАРИФОЛМАТЪ.
I.	I.
<p>Знаѣ, помзлогу говора у данашња времена, за свакога је потребно, као: г.г. свештенике, трговце, учителѣ, ученике и свакомъ руководѣлцу, занатѣи и другому свакому кој странствује, и другимъ нацијама има сношеније, а ко жели сваки своје задатку одговарати, а особито за странствујућа лица, потребује, јеръ нараброди железнице, телеграфъ, поближили су сву даљину земну ради такове близине, потребно намъ је знати, садъ странствујућима и више говора него што су овде, јеръ, ово столстије потребује, тако да знамо, ако не све по малу.</p>	<p>Дишме машумъ, љухатъ нѣ ташѣ ваѣтъ препасъњани, и духетъ, сите: аз, прјети, едерешпартъ, премѣштри, преј дишенуль еде препасъњани мѣштеръ занатчеј, еде тѣ љатрѣ тѣ пасѣ љанј кушѣ, шкоо нѣ анатъ, вхтуи, едека, чонте неата, нѣ ке, крѣје пасѣ ны, пуни тѣ вети, по и упръгеча, пра, машумъ преиѣријатъ шконитеанете ветуи, и духетъ, сепсе, нампоратъ вромн екуритъ, те ли шкруме ке аѣрѣуанѣ, љите ларги деутъ, прѣ ашту аѣри, на духетъ, неѣе пој димъ, нѣ гурбетчијатъ, еде машумъ, фолматъ на кѣи кујан кату, сепсе, кѣи љинтин, вѣти, тѣшке духетъ кашту подимъ, не нухѣ цѣте пра каѣагѣѣ.</p>

4

Српска.

II.

Истиномъ, да је лакше научити да говоримо праксаџмъ, али требало би намъ много времена и нашъ матерни језикъ докъ утврђимо, а камоли и други. Али ако је потребно коме и тражи овакове кнѣге. Покрои и овај, као што је сѣројена, може са основнимъ речима доста пољзовати се, јеръ додгоди се помаалу човекъ зна говорити, па ће се доста поправити, као и кои би кодъ г. учитеља нишо можему и у пространијемъ смислу разјаснити изъ овога, докъ списемъ и другу кнѣгу овога, недостатку и у пространијемъ смислу.

Садъ дакле, послушите се овомъ, и ако је погрешно негде као у пространомъ смислу и на просъ начинъ евројска у првомъ љу речима заменити, у другој кнѣзи и допунити а у трећој кнѣзи љу граматично у свему списати.

Арбански.

II.

Врѣтеј није мајлесњ у цоити пртакувендеи куръ фолимъ мегоја пра атаре недухетъ неве, шумъ мотъ еде тонъ, те љухе, те ва пасъ, нѣеръ, подфортонмъ пра кур еде љетри, пра не и духетъ нъ пасъ ијани еде крькоје си кѣи лѣтра, пасъ кѣје, кѣа си кушъ јекѣјерч, мундъ ме кѣтофолматъ мѣѣтъ мендѣи сепсе, циндетъ ка пакъ, нѣрѣи ди, покувендон, пра ата ере, мѣѣтъ, побаројтъ вете сите кушъ ве зот мѣштришкой мундъ еде нъ ма цанъ кунту лѣи дѣтојетъ ка кѣи нѣ ерѣ унѣ лѣи шкѣруу еде љетѣри лѣчи лѣтра, какѣи чѣе лѣпсетъ еде нъ ма цанъ кунту.

Ташѣ нѣеръ ругдонѣ ме кѣи еде није фѣјтун, ѣркуде, сите нѣ, цанъ кунту еде нѣдрѣјтъ арадапрефѣте нѣ парасъ, ме, фолматъ понѣендо пра и љетери мѣсафидотимбушъ едетъ триѣти, текѣрте мѣшѣрумѣте те дреитъ, поншѣрун.

Ако г.г. читателима догоди се те неки речн немогу изговорити нека виде у ска-
залки а. и б.

Нъ з. кьндѡјнатъ циндетъ, къркунде
сундъ, доши фјали поѡса лете шефинъ,
нъ днотомте, анъ, еде ѡбе.

Факи олтуръ да окујанъ ефендилеръ,
биръ анги ѡеланъ сојлејелезълеръ саѡага
бакенцларъ, емофъ, ве бе.

Анъ биръ дјаваштадесъ, поѡена ден-
борокъ каѡена лѡго натоипошъ азъ идунъ
стискара просъ а. би и

~~XXXIV~~ ⁵/₃₇

РЕЧНИК

ФЈАЛТОР

ОД ТРИ ЈЕЗИКА
С. МАКЕДОНСКИ

ОД ТРИ ЈЕЗИКА
**НИКИНИШТ МАКЕ-
ДОНСКИ**

ОД ТРИ ЈЕЗИКА
МИСНИЈМАНЦЕ

АРБАНСКИ

Ш К И И

АРБАУДЧЕС

"
ТУРСКИ

ЛИК
ТУРЧИНИ

"
**С. МАКЕДОН-
ЛУЧЕС**

КЊИГА II

Либерти II

ВИТАБ II

НАПИСАН
Борђе М. Пуљевски.

НАПИСАН
Борђи Пуљес.

НАПИСАН
Борђе М. Пуљеоглу.

МИЈАК ГАЉИЧКИ.

У БЕОГРАД

У СЕДМОВОЈ ШТАМПАРНИ

1875

Евклид

Знања на многу јези-
ка, да је потребно, за
свакога човека, од нај-
вишег до најнижег реда,
које странствује у дана-
шња времена, ово сам
какао и у ирској књи-
зи, друго, говорио сам,
како треба доста пре-
мена, док материјал језик
утрамамо, сазнаме и
изобразимо, то треба у-
чинити, јер тако хара-
разум извисте, пак по-
тем и други језика по
потреби да учишо.

Треба, рекао сам, да
итого је у другој књизи
хубо и погрешно, да бу-
у овој другој све бело-
статно попуштати и по-
правити, а човек сва
обећа менто треба ис-
пуштати но ја нишо сам
за добро, да ову другу
књигу овако напишем,
поред оцетора на обе-
ћање.

На зато на с. македон-
ском језику и писанак
ју. Човек у оном крају
нераспра се језик бу-
гарски, до овај језик на
своје изрецие најбољи,
које знати, чист право-
пор, на који су и црне-
из књига прешли, од
грчког језика и. Месо-
дије, да јави парод
Иза Бог пожали ве-
гово парко не личество
сузда, Абдул авис ави-
мет, до је царску на-
сову вољу, свима под-

Мухомед

Машум гужо, талџи,
и ште неадухет, прелас-
вет вјери на иде наљ-
те, дери матор уиџет, а-
рада, циви пошкон на-
на таветуи, иде мотн со-
тис, шчо, књига, еде иде
либерти парат.

Дегер ежаи кузидо-
ве, синодухет, шум жот,
фегеборгои, еде гужа
то понас тошто татно-
ачи, еде таг мсонж, до
поадухет, иреине вет, та-
баронж, исе шигу на-
жонд, шидонца, крокоје,
пор настан, еде догер
гужа, цасте духет, ке-
тис, тамсонж.
Трегис кавка, почи-
шаште иде лебориш на-
рас шигурт, еде вангул,
се дота мбуш, иде ли-
берти уаути, иде схи-
шамза, еде дота друго.
Авожери, куркужшт
илер, дожесид, духет,
идо та саст, пор ви еде-
та пребукур, иде либерт
уаутис, бекашту ешпу-
ва, преуричеи и кегашт
теа.

Чепрејо мбас гужате
икулиши, македенсе
ешкери - прес иде кри
скавнуку по жару вешт
гужа те бутерисе, а по
книшчука кинте екин те
ветисе, шидисе, шиде-
сонж, должну енасти,
мбас кила јан, еде ли-
берти кинисе, бежун, иде
преушишт, кинтен беје
Кирдан еде Месодине,
превешан тоио.
Тивастишт, шитис
ишад, Суттан Абдул а-
зев, знамет квиле даш-
нивате, на јат ешретисе,
ишт еши шераз, идеж

Безеамет

Безеамет дашоко жи-
сани, аки мушачилова,
херсека, ерифе, еш јуксет
аниа, тав даха еш ашвек,
срши, би јан алара на-
ден, шендани, асмава,
буну совљаниши, даа
пакли табиле

Танре совљаниши би
лавиш чак земин тав ва-
едеде дисаниши, та-
стак едезим, бејдејо-
лаж, ведусурали, шу-
жеруму жукташкола е-
делим, шира оладе е-
таши, шибр истор, фа-
одеде дахи, башва де-
сарилер, икхиза, боре
урецсани.
Учвину, дожиши би,
ер насадар бршони ба-
таба есиа, кејанш
исе, буфаншиде, буну
кусурсора, дола, гравж,
не жериса дахи, еленж,
иде барире ачи, аки-
клар бисеосе, верен
иш, жуктикола ову бе-
терш, иде бејмушкисе
булжаниш би, бушани
шавду, болаге јазим би
туваб аки вкериши е-
ришт де.

Шу оза себе с. мако-
доншани, ависаједе
казармши, гужа бу-
дирра, анкишамас, бо-
гареписаниш шира ду-
жкшаниш, бенаде еде-
лаши едеме пар, андан
киришес, иде пај му ха
бел, едеме, олашаш е-
рашад, есе есе, иде иш-
таблара, дохи, тереме
самшисер, шрумешден,
Кирдан, не Месодине,
биши, кавка, ешретисе,
Тарамуретели Сул-
тавабду, авис акимет,
далшишканиши, ба шр-
миш буну пакли преле,

индица

индица у царству иер-
лог величества царевине
сваки да се учино јези-
ци, према слову матир-
ишм разговору, а други
двелем посланике се
овој другој, шидожи-
то, ксерош, самју овако,
и од многу језикоз то-
корно сам до жад, те
учовиши, читатуи и по-
овоји, и другој, јавни
шавучисалу, а и свој ма-
терни, јавик, пошрам-
беду.

Протоник тежиде, ети-
се, наскуш, тамсонж гу-
ха, нашруте гужа, гено-
тис, еде бетер гужа
Норанши, гужа, иши
можи бетер преле, еде
едеж кира, шигу, еде
ишамушесид, екушадонж,
каписе, есе шидат, еде
идедеме, маваши, еде не-
тер, гужа, тамсонж, аки-
оде гужа, деши, ишонаш,
дот аришони

Шу оза себе с. мако-
доншани, ависаједе
казармши, гужа бу-
дирра, анкишамас, бо-
гареписаниш шира ду-
жкшаниш, бенаде еде-
лаши едеме пар, андан
киришес, иде пај му ха
бел, едеме, олашаш е-
рашад, есе есе, иде иш-
таблара, дохи, тереме
самшисер, шрумешден,
Кирдан, не Месодине,
биши, кавка, ешретисе,
Тарамуретели Сул-
тавабду, авис акимет,
далшишканиши, ба шр-
миш буну пакли преле,

ортуи

ортуи кул ара аземет на-
двухагилеи, би авр-
вес ошун есе ила, ави-
санилер урнедеја, ави-
саним, кавиде, авекши-
мидиш, ве ганре, кер дахи,
Ила, бишишависе
бушаниши, шу, од се-
орблнгуи, куранишум,
болаге не чок несе екер-
деи, жухабети, азер азер
ошр, не шенрачидер авр-
семагиш, буну сури-
реде, ве танре, ависани-
лер дахи, урнешклер,
еж, идеде, кавиде, ависа-
иши, дугауртлер

Протоник тежиде, ети-
се, наскуш, тамсонж гу-
ха, нашруте гужа, гено-
тис, еде бетер гужа
Норанши, гужа, иши
можи бетер преле, еде
едеж кира, шигу, еде
ишамушесид, екушадонж,
каписе, есе шидат, еде
идедеме, маваши, еде не-
тер, гужа, тамсонж, аки-
оде гужа, деши, ишонаш,
дот аришони

Шу оза себе с. мако-
доншани, ависаједе
казармши, гужа бу-
дирра, анкишамас, бо-
гареписаниш шира ду-
жкшаниш, бенаде еде-
лаши едеме пар, андан
киришес, иде пај му ха
бел, едеме, олашаш е-
рашад, есе есе, иде иш-
таблара, дохи, тереме
самшисер, шрумешден,
Кирдан, не Месодине,
биши, кавка, ешретисе,
Тарамуретели Сул-
тавабду, авис акимет,
далшишканиши, ба шр-
миш буну пакли преле,